

Sygn. akt I NSNc 328/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 marca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maria Szczepaniec (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Grzegorz Żmij

Michał Jerzy Górski (ławnik Sądu Najwyższego)

w sprawie z powództwa B. Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego
przeciwko J. S.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 9 marca 2022 r.

skargi nadzwyczajnej wniesionej przez Prokuratora Generalnego od wyroku Sądu Rejonowego w Ż. z 30 października 2015 r., sygn. I C [...],

- 1. oddala skargę nadzwyczajną;**
- 2. znosi wzajemnie między stronami koszty postępowania przed Sądem Najwyższym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 30 października 2015 r. w sprawie I C [...] Sąd Rejonowy w Ż. zasądził od pozwanego J. S. na rzecz powoda B. Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego z siedzibą w G. kwotę

44 303,37 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 28 lutego 2013 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 2 971 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym kwotę 2 400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu wyroku sąd wskazał, że dochodzona przez powoda kwota stanowi wierzytelność przysługującą względem pozwanego, jaką fundusz nabył w wyniku umowy cesji od K. S.A. z tytułu umowy kredytu gotówkowego. Sąd ustalił, że 23 lipca 2007 r. bank i pozwany zawarli umowę kredytu gotówkowego, której przedmiotem było oddanie pozwanemu środków pieniężnych w wysokości 34 883,72 zł na cele konsumpcyjne. Pozwany zobowiązał się do spłaty kredytu w 36 ratach po 1 345,42 zł każda do 23 dnia każdego miesiąca. Sąd ustalił, że pozwany nie wywiązywał się z obowiązku terminowej spłaty kredytu. W dniu 9 września 2009 r. przeciwko pozwanemu wystawiono bankowy tytuł egzekucyjny, zaopatrzony w dniu 28 października 2009 r. w klauzulę wykonalności, w oparciu o który toczyło się przeciwko pozwanemu postępowanie egzekucyjne, umorzone postanowieniem z dnia 8 sierpnia 2012 r. Umową przelewu wierzytelności z 26 kwietnia 2011 r. powód nabył od K. S.A. w W. wierzytelność w wysokości 38 556,46 zł przysługującą w stosunku do pozwanego, obejmującą kapitał – 25 290,82 zł, odsetki ustawowe – 8 220,46 zł, odsetki umowne – 4 535,26 zł, odsetki karne – 183,92 zł, koszty – 67 zł, opłaty administracyjne – 150 zł, oraz koszty korespondencji – 109 zł.

Rozważając sprawę sąd nie podzielił zarzutu strony pozwanej odnoszącego się do kwestii przedawnienia dochodzonych należności. Oceniał, że roszczenie stwierdzone bankowym tytułem egzekucyjnym przedawnia się z upływem lat trzech. Zdaniem sądu złożenie wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego zgodnie z treścią art. 123 § 1 pkt 1 k.c. przerwało bieg terminu przedawnienia. Postępowanie w sprawie Km [...] zakończyło się umorzeniem postępowania w dniu 8 sierpnia 2012 r. Zgodnie więc z treścią art. 124 § 1 k.c. rozpoczął na nowo bieg trzyletni termin przedawnienia, który nie upłynął przed dniem wniesienia pozwu, co miało miejsce 28 lutego 2013 r. W ocenie sądu wyciąg z ksiąg rachunkowych funduszu nie mógł stanowić dowodu na istnienie dochodzonej przez powoda wierzytelności, jednakże powód złożył odpis umowy kredytu gotówkowego oraz odpis umowy sprzedaży wierzytelności poświadczony za zgodność z oryginałem

przez występującego w sprawie pełnomocnika będącego adwokatem, a także wyciąg z załącznika do umowy cesji i zestawienie z 16 lutego 2015 r., z których wynikało dochodzone przez powoda roszczenie i jego wysokość. Sąd nie uwzględnił zarzutu pozwanego, który kwestionował skuteczność nabycia wierzytelności przez powoda. Sąd za udowodniony uznał fakt zawarcia przez pozwanego umowy kredytu gotówkowego. Z umowy tej, załącznika do umowy sprzedaży wierzytelności oraz zestawienia z 16 lutego 2015 r. wynikało zdaniem sądu szczegółowe rozliczenie należności powoda w łącznej kwocie 44 303,37 zł na dzień 27 lutego 2013 r. Z tych wszystkich względów, sąd uwzględnił powództwo w całości.

Skargą nadzwyczajną z dnia 20 czerwca 2021 r. Prokurator Generalny, z uwagi na konieczność zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, zaskarżył w całości wyrok wydany przez Sąd Rejonowy w Ż. w dniu 30 października 2015 r. sygn. akt I C [...]. Zaskarżonemu orzeczeniu skarżący zarzucił:

1) naruszenie zasad, wolności i praw człowieka i obywatela określonych w art. 2 i art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. 1997 r. Nr 78 poz. 483 ze zm.; dalej: Konstytucja RP), odnoszących się do ochrony zaufania obywateli do państwa oraz do rzetelnej procedury sądowej, a także prawa do sądu poprzez uznanie przez sąd rejonowy, iż umorzenie postępowania egzekucyjnego prowadzonego na wniosek pierwotnego wierzyciela – banku na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, wywołuje skutek prawny w postaci przerwy biegu przedawnienia roszczenia w stosunku do nabywcy wierzytelności – niebędącego bankiem, roszczenie powoda nie uległo przedawnieniu, w konsekwencji pozbawiając J. S. prawa do sprawiedliwego rozpoznania sprawy przez właściwy niezawisły sąd i doprowadziło do wydania wyroku uwzględniającego powództwo B. Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego z siedzibą w G. przeciwko J. S. – o zapłatę, nadania klauzuli wykonalności wydanemu wyrokowi i jego realizacji jako prawidłowego tytułu egzekucyjnego, w sytuacji gdy powództwo powinno zostać oddalone;

2) naruszenie w sposób rażący prawa materialnego – art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w brzmieniu obowiązującym na dzień orzekania, przez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że umorzenie postępowania egzekucyjnego prowadzonego na wniosek pierwotnego wierzyciela – banku na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, wywołuje skutek prawny w postaci przerwy biegu przedawnienia roszczenia w stosunku do nabywcy wierzytelności – niebędącego bankiem, podczas gdy w przypadku cesji wierzytelności przerwa biegu przedawnienia wywołana postępowaniem egzekucyjnym prowadzonym na wniosek pierwotnego wierzyciela - banku wywołuje skutek wyłącznie względem wierzyciela (banku) wskazanego w bankowym tytule egzekucyjnym, co w konsekwencji doprowadziło do wydania wyroku uwzględniającego powództwo B. Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego z siedzibą w G. przeciwko J. S. – o zapłatę, nadania klauzuli wykonalności wydanemu wyrokowi i jego realizację jako prawidłowego tytułu egzekucyjnego, w sytuacji, gdy przy prawidłowym zastosowaniu przepisu powództwo powinno zostać oddalone;

3) naruszenie w sposób rażący prawa materialnego – art. 124 § 1 k.c. w brzmieniu obowiązującym na dzień orzekania, przez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu, że roszczenie powoda nie uległo przedawnieniu, podczas gdy skutek w postaci rozpoczęcia na nowo biegu przedawnienia po umorzeniu postępowania egzekucyjnego nie może odnosić się do sytuacji, w której uprawnionym do wszczęcia ponownej egzekucji jest inny wierzyciel (nabywca wierzytelności) niż wierzyciel pierwotny – bank wymieniony w tytule wykonawczym, a cesjonariusz musi uzyskać odrębny tytuł egzekucyjny w osobnym postępowaniu, co w konsekwencji doprowadziło do wydania wyroku uwzględniającego powództwo B. Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego z siedzibą w G. przeciwko J. S. - o zapłatę, nadania klauzuli wykonalności wydanemu wyrokowi i jego realizację jako prawidłowego tytułu egzekucyjnego, w sytuacji gdy przy prawidłowym zastosowaniu przepisu powództwo powinno zostać oddalone;

4) naruszenie w sposób rażący prawa materialnego – art. 120 § 1 k.c. w brzmieniu obowiązującym na dzień orzekania, przez jego niewłaściwe

zastosowanie polegające na uznaniu, że roszczenie nabywcy wierzytelności niebędącego bankiem nie uległo przedawnieniu w terminie trzyletnim wynikającym z art. 118 k.c., podczas gdy ustalenia faktyczne i prawidłowe zastosowanie przepisów dotyczących instytucji przedawnienia prowadzą do wniosku, że dochodzone roszczenie uległo przedawnieniu jeszcze przed wniesieniem pozwu w niniejszej sprawie, co w konsekwencji doprowadziło do wydania wyroku uwzględniającego powództwo B. Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego z siedzibą w G. przeciwko J. S. – o zapłatę, nadania klauzuli wykonalności wydanemu wyrokowi i jego realizację jako prawidłowego tytułu egzekucyjnego, w sytuacji, gdy przy prawidłowym zastosowaniu przepisu powództwo powinno zostać oddalone;

5) oczywistą sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego polegającą na tym, że Sąd Rejonowy błędnie przyjął, że umorzenie postępowania egzekucyjnego prowadzonego na wniosek pierwotnego wierzyciela - banku na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, wywołuje skutek prawny w postaci przerwy biegu przedawnienia roszczenia w stosunku do nabywcy wierzytelności - niebędącego bankiem, podczas gdy prawidłowa analiza zgromadzonych dowodów w postępowaniu o sygn. akt I C [...] tj. w szczególności: umowy kredytu gotówkowego, wniosku o nadanie klauzuli wykonalności, wniosku o wszczęcie egzekucji, postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego, umowy o przelew wierzytelności, wyciągu z załącznika do umowy o przelew wierzytelności, zawiadomienia o przelewie z 13 września 2011 r., wyciągu z ksiąg rachunkowych Funduszu, wezwania do zapłaty, wskazuje, że w przypadku cesji wierzytelności przerwa biegu przedawnienia wywołana postępowaniem egzekucyjnym prowadzonym na wniosek pierwotnego wierzyciela – banku wywołuje skutek wyłącznie względem wierzyciela (banku) wskazanego w bankowym tytule egzekucyjnym, co w konsekwencji doprowadziło do wydania wyroku uwzględniającego powództwo B. Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego z siedzibą w G. przeciwko J. S. - o zapłatę, nadania klauzuli wykonalności wydanemu wyrokowi i jego realizację jako

prawidłowego tytułu egzekucyjnego, w sytuacji, gdy przy prawidłowym zastosowaniu przytoczonego wyżej przepisu powództwo powinno zostać oddalone;

6)oczywistą sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego polegającą na tym, że Sąd błędnie przyjął, iż roszczenie powoda nie uległo przedawnieniu, podczas gdy prawidłowa analiza dowodów zgromadzonych w postępowaniu o sygn. akt I C [...] tj. w szczególności: umowy kredytu gotówkowego, wniosku o nadanie klauzuli wykonalności, wniosku o wszczęcie egzekucji, postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego, umowy o przelew wierzytelności, wyciągu z załącznika do umowy o przelew wierzytelności, zawiadomienia o przelewie z dnia 13 września 2011 r., wyciągu z ksiąg rachunkowych Funduszu, wezwania do zapłaty, wskazuje, że skutek w postaci rozpoczęcia na nowo biegu przedawnienia po umorzeniu postępowania egzekucyjnego nie może odnosić się do sytuacji, w której uprawnionym do wszczęcia ponownej egzekucji jest inny wierzyciel (nabywca wierzytelności) niż wierzyciel pierwotny - bank wymieniony w tytule wykonawczym, a cesjonariusz musi uzyskać odrębny tytuł egzekucyjny w osobnym postępowaniu, co w konsekwencji doprowadziło do wydania wyroku uwzględniającego powództwo B. Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego z siedzibą w G. przeciwko J. S. - o zapłatę, nadaniu klauzuli wykonalności wydanemu wyrokowi i jego realizację jako prawidłowego tytułu egzekucyjnego, w sytuacji gdy przy prawidłowym zastosowaniu przytoczonego wyżej przepisu powództwo powinno zostać oddalone.

W oparciu o tak skonstruowane zarzuty Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Ż. do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcie o kosztach postępowania ze skargi nadzwyczajnej.

W odpowiedzi na skargę nadzwyczajną z dnia 17 czerwca 2021 r. powód, zastępowany przez profesjonalnego pełnomocnika, wniósł o oddalenie skargi nadzwyczajnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 89 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 154, dalej: u.SN), jeżeli jest to konieczne dla zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, od prawomocnego orzeczenia sądu powszechnego lub sądu wojskowego kończącego postępowanie w sprawie może być wniesiona skarga nadzwyczajna, o ile: orzeczenie narusza zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji, lub orzeczenie w sposób rażący narusza prawo przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie, lub zachodzi oczywista sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, a orzeczenie nie może być uchylone lub zmienione w trybie innych nadzwyczajnych środków zaskarżenia.

Skarga nadzwyczajna stanowi instytucję prawną, zaliczaną do nadzwyczajnych środków zaskarżenia. Ustawodawca przyjął, że celem skargi nadzwyczajnej jest eliminowanie z obrotu prawnego wadliwych orzeczeń sądowych, które nie spełniają podstawowych standardów, w szczególności zostały wydane w oparciu o nieprawidłowo zrekonstruowane normy prawne lub ustalenia sądu są sprzeczne z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, nawet w przypadku, gdy są już prawomocne (uzasadnienie projektu ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, druk sejmowy VIII kadencji nr 2003).

Orzekanie w ramach skargi nadzwyczajnej ma jednak charakter wyjątkowy, bowiem możliwość skorygowania prawomocnych orzeczeń uzasadniana jest takim stopniem ich wadliwości, którego nie da się pogodzić z podstawowymi zasadami demokratycznego państwa prawnego, czyniąc je przez to elementarnie niesprawiedliwymi.

Na podmiocie wnoszącym skargę nadzwyczajną spoczywa w pierwszej kolejności powinność wykazania zaistnienia w danej sprawie przynajmniej jednego z uchybień wymienionych w art. 89 § 1 pkt 1-3 u.SN. Zaistnienie tego rodzaju uchybienia potwierdza wadliwość zaskarżonego orzeczenia, rodząc jednocześnie obowiązek zbadania, czy wadliwość ta powinna być usunięta ze względu na konieczność zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. Samo zatem zaistnienie przesłanki szczególnej wskazanej w art. 89 § 1 pkt 1-3 u.SN nie

przesądza automatycznie o konieczności usunięcia z obrotu prawnego zaskarżonego orzeczenia. Natomiast niezasadność zarzutów podnoszonych przez podmiot skarżący w ramach podstaw szczególnych przesądza o bezzasadności skargi, nawet bez badania przesłanki ogólnej skargi (wyroki Sądu Najwyższego z: 30 czerwca 2021 r., I NSNc 171/20; 28 lipca 2021 r., I NSNc 179/20; postanowienie Sądu Najwyższego z 2 marca 2021 r., I NSNk 5/20).

W orzecznictwie ugruntowany jest pogląd, że skarga nadzwyczajna nie służy do eliminowania wszystkich wadliwych orzeczeń sądowych, a jedynie tych, które obarczone są wadami o fundamentalnym znaczeniu w świetle zasady demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, które uzasadniają ingerencję w powagę rzeczy osądzonej (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 9 grudnia 2020 r., I NSNu 2/20; wyroki Sądu Najwyższego z: 30 czerwca 2021 r., I NSNc 171/20; 28 lipca 2021 r., I NSNc 179/20; postanowienie Sądu Najwyższego z 2 marca 2021 r., I NSNk 5/20).

Wniesienie skargi nadzwyczajnej jest dopuszczalne dopiero po wyczerpaniu dostępnych środków zaskarżenia (art. 89 § 1 u.SN). Ustawa przewiduje ponadto ściśle określony krąg podmiotów uprawnionych do jej wniesienia (art. 89 § 2 u.SN).

Skarga nadzwyczajna została wniesiona (data wpływu do Sądu Rejonowego w Ż.: 16 lutego 2021 r.) po upływie pięcioletniego terminu od dnia uprawomocnienia się zaskarżonego orzeczenia (data uprawomocnienia: 10 grudnia 2015 r.), o którym mowa w art. 89 § 3 u.SN. Jednakże w myśl art. 115 § 1 u.SN, w okresie 6 lat od dnia wejścia w życie ustawy o Sądzie Najwyższym (3 kwietnia 2018 r.) skarga nadzwyczajna może być wniesiona od prawomocnych orzeczeń kończących postępowanie w sprawach, które uprawomocniły się po dniu 17 października 1997 r. Natomiast przepisu art. 89 § 3 zdanie pierwsze nie stosuje się. Skarga nadzwyczajna została wniesiona przez uprawniony do tego podmiot (art. 115 § 1a u.SN).

Przechodząc w pierwszej kolejności do oceny przesłanki szczególnej wskazać należy, że Prokurator Generalny w zarzutach oznaczonymi numerami 1-4 podnosił naruszenie przez sąd rejonowy zasad, wolności i praw człowieka i obywatela określonych w art. 2 i art. 45 Konstytucji RP oraz rażące naruszenie prawa materialnego (art. 123 § 1 pkt 1 k.c., art. 124 § 1 k.c., art. 120 § 1 k.c. – w

brzmieniu obowiązującym w dacie orzekania). Zarzuty te w swojej treści w zasadzie sprowadzały się do zakwestionowania stanowiska sądu rejonowego, iż umorzenie w przedmiotowej sprawie postępowania egzekucyjnego prowadzonego na wniosek pierwotnego wierzyciela jakim był bank, na podstawie zaopatrzonego w klauzulę wykonalności bankowego tytułu egzekucyjnego, wywołało skutek prawny w postaci przerwy biegu przedawnienia roszczenia w stosunku do nabywcy wierzytelności niebędącego bankiem i w konsekwencji uznanie, iż roszczenie powoda nie uległo przedawnieniu. W takiej zaś sytuacji zarzuty te należało rozpoznać łącznie.

Bezspornym w sprawie było, iż zastosowanie w niej znajdzie trzyletni termin przedawnienia przewidziany w art. 118 k.c. W myśl art. 120 § 1 k.c. bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Natomiast jeżeli wymagalność roszczenia zależy od podjęcia określonej czynności przez uprawnionego, bieg terminu rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynności w najwcześniejszym możliwym terminie.

Zgodnie z art. 123 § 1 pkt 1 k.c., bieg terminu przedawnienia przerywa się przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, podjętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia.

Jak stanowi art. 124 § 1 k.c., po każdym przerwaniu przedawnienia biegnie ono na nowo. Natomiast w razie przerwania biegu przedawnienia przez czynność w postępowaniu przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju, przedawnienie nie biegnie na nowo, dopóki postępowanie to nie zostanie zakończone (§ 2).

Instytucja przedawnienia roszczeń majątkowych służy zapewnieniu pewności obrotu prawnego, poprzez powiązanie następujących z mocy ustawy skutków prawnych w postaci nabycia lub utraty prawa podmiotowego z upływem czasu. Przedawnienie roszczeń majątkowych służy przeciwdziałaniu niepewności obrotu prawnego oraz bierności wierzycieli w dochodzeniu należnych im roszczeń, a przez to ochronie dłużników (wyrok Sądu Najwyższego z 3 sierpnia 2021 r., I NSNc 169/20). W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że art. 123 § 1 pkt 1 k.c.

nie określa w sposób szczegółowy, jakie warunki powinna spełniać czynność prawna, aby doszło do skutecznego przerwania biegu terminu przedawnienia. Wskazuje się jednak, że musi być to czynność prawna podjęta przez stronę stosunku prawnego, stanowiącego podstawę dochodzonego roszczenia w celu bezpośredniego zaspokojenia roszczenia. Do przerwania biegu przedawnienia w świetle art. 123 § 1 pkt 1 k.c. nie wystarczy zatem jedynie identyczność wierzytelności, niezbędna jest jeszcze identyczność osób na rzecz których/przeciwko którym dana czynność, obiektywnie zdolna do przerwania przedawnienia, została dokonana. Przerwanie biegu przedawnienia następuje w podmiotowych i przedmiotowych granicach czynności podjętej przez wierzyciela: dotyczy tego roszczenia, które jest zabezpieczone, dochodzone, ustalone lub egzekwowane, jest skuteczne przeciwko osobie, wobec której kieruje się czynność i z korzyścią na rzecz osoby dokonującej czynności (wyrok Sądu Najwyższego z 19 listopada 2014 r., II CSK 196/14).

Biorąc pod uwagę powyższe, w kontekście rozpoznawanej sprawy przerwanie biegu przedawnienia nastąpiło, lecz co istotne na rzecz Kredyt Bank S.A., poprzez złożenie wniosku o nadanie bankowemu tytułowi egzekucyjnemu wykonalności (uchwała Sądu Najwyższego z 16 stycznia 2004 r., III CZP 101/03) oraz wszczęcie egzekucji (uchwała Sądu Najwyższego z 19 lutego 2015 r., III CZP 103/14). Znaczenie ma również fakt, że postępowanie egzekucyjne na wniosek wierzyciela – banku, umorzone zostało w dniu 8 sierpnia 2012 r.

Kwestia przerwy biegu przedawnienia wynikającej z podjęcia czynności procesowych na podstawie bankowych tytułów egzekucyjnych nie została wprost uregulowana w obowiązujących przepisach, jednakże wielokrotnie była przedmiotem rozważań przez Sąd Najwyższy. Przyjmuje się, że z reguły skutki przerwy biegu przedawnienia odnoszą się do cesjonariusza, jednakże w przypadku bankowego tytułu egzekucyjnego uprawnienia związane z tym tytułem egzekucyjnym mają charakter szczególny, dlatego należy w sposób wąski określać skutki z nich wynikające (uchwała Sądu Najwyższego z 2 kwietnia 2004 r., III CZP 9/04). Jak słusznie wskazał skarżący, do spornej kwestii odniósł się jednoznacznie Sąd Najwyższy w uchwale z 19 lutego 2015 r. w sprawie III CZP 103/14. Wypada jednak zauważyć, że Sąd Najwyższy podejmował już wcześniej problematykę

zakresu uprawnień przysługujących cesjonariuszowi w związku z wierzytelnością, co do której było prowadzone postępowanie egzekucyjne na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego (uchwały Sądu Najwyższego z: 2 kwietnia 2004 r., III CZP 9/04, 22 lutego 2006 r., III CZP 129/05).

Uchwała Sądu Najwyższego w sprawie III CZP 103/14 podjęta została na skutek zagadnienia prawnego przedstawionego do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu w przedmiocie „[c]zy umorzenie postępowania egzekucyjnego na skutek cofnięcia wniosku przez wierzyciela pierwotnego po dokonaniu cesji wierzytelności oznacza, że znajduje zastosowanie art. 825 pkt 1 k.p.c. w związku z art. 203 § 2 k.p.c. oraz art. 13 § 2 k.p.c. nie wywołując skutków w zakresie przerwy biegu przedawnienia, a przyczyny, którymi kierował się wierzyciel są irrelewantne dla oceny skutków umorzenia w zakresie prawa materialnego, czy też zgodnie z art. 124 k.c. po każdym przerwaniu biegu terminu przedawnienia i prawomocnym umorzeniu postępowania egzekucyjnego w trybie art. 825 pkt 1 k.p.c. biegnie ono na nowo?”. Przedstawione zagadnienie prawne powstało na tle porównywalnego stanu faktycznego w stosunku do okoliczności faktycznych rozpoznawanej sprawy. Z uzasadnienia tej uchwały wynika, że dysponentem postępowania egzekucyjnego jest wierzyciel, który na każdym etapie postępowania może cofnąć wniosek egzekucyjny. Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że celem art. 203 § 2 k.p.c. jest przede wszystkim „zapobieżenie możliwości manipulowania przez powoda terminami przedawnienia roszczenia. Brak tego przepisu prowadziłby do tego, że powód mógłby wielokrotnie składać pozew i cofać go ze skutkiem przewidzianym w art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w postaci przerwania biegu przedawnienia roszczenia”. Sąd Najwyższy przyjął, że w postępowaniu egzekucyjnym ma zastosowanie art. 203 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., w konsekwencji umorzenie postępowania egzekucyjnego niweczy przerwę przedawnienia spowodowaną wszczęciem tego postępowania. Sąd Najwyższy podkreślił, że powyższe nie stanowi „przesadnego ograniczenia obrotu wierzytelnościami, lecz jest wynikiem koniecznego z punktu widzenia zasad praworządności wymagania, że wyjątkowe uprawnienie banku przyznane mu w ustawie do uzyskiwania tytułu egzekucyjnego poza sądowym postępowaniem rozpoznawczym nie może być interpretowane rozszerzająco i każdy cesjonariusz takiej wierzytelności musi się z tym liczyć”. W konsekwencji

bankowy tytuł egzekucyjny nie może stanowić podstawy egzekucji na rzecz innego podmiotu niż w nim wskazanym, z wyjątkiem następstwa prawnego innego banku po stronie wierzyciela. W związku z tym również materialnoprawne skutki wszczęcia postępowania egzekucyjnego, jako czynności podjętej przez bank na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego prowadzącej do przerwy biegu przedawnienia, mają zastosowanie wyłącznie do wierzyciela będącego bankiem.

W realiach przedmiotowej sprawy, powód B. Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Funduszu Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w G. na podstawie umowy zawartej z K. S.A. w W. nabył prawo do wierzytelności objętej bankowym tytułem egzekucyjnym dotyczącej roszczenia przeciwko J. S. o zapłatę. Jak już wyżej wskazano, wszczęcie postępowania egzekucyjnego spowodowało przerwanie biegu przedawnienia, ale wyłącznie w stosunku do wierzyciela pierwotnego. Nie ulega też wątpliwości, że stosownie do uchwały Sądu Najwyższego z 19 lutego 2015 r. w sprawie III CZP 103/14, skutki przerwania biegu przedawnienia zostały zniweczone przez umorzenie postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela. Co również nie pozostaje bez znaczenia, rzeczona uchwała zapadła przed wydaniem zaskarżonego orzeczenia.

W przedmiotowej sprawie wypada również zaznaczyć, że Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 14 kwietnia 2015 r. w sprawie sygn. akt P 45/12 uznał przepisy regulujące kwestie bankowego tytułu egzekucyjnego za niezgodne z art. 32 Konstytucji RP, co dodatkowo wzmacnia kierunek rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego.

Z tych wszystkich względów w ocenie Sądu Najwyższego uznanie przez sąd rejonowy, że złożenie przez pierwotnego wierzyciela – bank – wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przerwało bieg terminu przedawnienia, a umorzenie tego postępowania w dniu 8 sierpnia 2012 r. skutkowało rozpoczęciem na nowo biegu terminu przedawnienia na rzecz nabywcy wierzytelności, a który to termin nie upłynął przed dniem wniesienia pozwu, co miało miejsce 28 lutego 2013 r. - stanowiło naruszenie art. 123 § 1 pkt 1 k.c., art. 124 § 1 k.c. oraz art. 120 § 1 k.c. poprzez błędną ich wykładnię i niewłaściwe zastosowanie.

Powodowy fundusz jest podmiotem niebędącym bankiem, nie nabył on zatem uprawnienia do kontynuowania postępowania egzekucyjnego wszczętego na

wniosek K. S.A. w W.. Zgodnie z art. 118 k.c. obowiązującym w dacie wydania zaskarżonego wyroku, termin przedawnienia wynosił trzy lata. Sąd Rejonowy w Ż. błędnie przyjął, że trzyletni termin przedawnienia roszczenia ponownie rozpoczął bieg od momentu umorzenia postępowania egzekucyjnego. W przedmiotowej sprawie tak naprawdę nie został przez sąd rejonowy określony termin, w którym roszczenie stało się wymagalne, w szczególności nie zostało jednoznacznie wskazane, czy i kiedy umowa kredytu została skutecznie wypowiedziana. W braku powyższego hipotetycznie można uznać, że roszczenie stało się wymagalne najpóźniej w dniu wystawienia bankowego tytułu wykonawczego tj. 7 września 2009 r., zatem uległo przedawnieniu najpóźniej z dniem 7 września 2012 r. Powód zawierając umowę z K. S.A. nabył wierzytelność nieprzedawnioną, dlatego do upływu terminu przedawnienia mógł podjąć niezbędne czynności – złożyć pozew o zapłatę – co doprowadziłoby do przerwania biegu przedawnienia, czego jednak nie uczynił.

Dokonane w niniejszej sprawie przez sąd rejonowy naruszenie przepisów art. 123 § 1 pkt 1 k.c., art. 124 § 1 k.c. oraz art. 120 § 1 k.c. poprzez błędną ich wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, skutkowało wydaniem orzeczenia niezgodnego z prawem.

Na koniec rozważań zaznaczyć należy, iż wymykają się kontroli Sądu Najwyższego zarzuty oznaczone przez Prokuratora Generalnego w skardze nadzwyczajnej nr 5 oraz 6, ze względu na ich sformułowanie i uzasadnienie. W ramach rzeczonych zarzutów skarżący wytykał sądowi rejonowemu oczywistą sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, jednak sformułowany zarzut w istocie nie sprowadza się do kwestionowania ustaleń faktycznych, lecz dokonanej przez sąd oceny prawnej.

Sprzeczność ta zachodzi w sytuacji, gdy pomiędzy zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym a ustaleniami, jakie sąd poczynił na podstawie jego treści, istnieje znacząca rozbieżność, dysharmonia. Jako, że owa sprzeczność powstaje na linii materiał dowodowy – ustalenia faktyczne sądu, stwierdzić należy, że może ona dotyczyć jedynie podstawy faktycznej orzeczenia, a nie jego podstawy prawnej; jest bezpośrednio związana z błędami dotyczącymi elementu faktycznego orzekania, które z kolei co do zasady łączą się z naruszeniami przepisów

postępowania. Opierając się na podstawie z art. 89 § 1 pkt 3 u.SN skarżący może zatem kwestionować ustalony w toku postępowania stan faktyczny oraz przeprowadzone postępowanie dowodowe. Zupełnie inny charakter ma uchybienie polegające na błędnym zakwalifikowaniu wynikającego ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego faktu w ramy określonej instytucji prawa materialnego i przypisaniu mu niewłaściwego znaczenia na gruncie tego prawa – którego konsekwencją jest naruszenie prawa materialnego poprzez jego niewłaściwe zastosowanie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2020 r., I NSNc 23/19).

Zarzuty sformułowane przez Prokuratora Generalnego w pkt 5 i 6 skargi nadzwyczajnej, zdaniem Sądu Najwyższego nie mogły zostać uznane za zasadne.

Wypada przypomnieć, że samo naruszenie przepisów przez sąd orzekający w sprawie jest niewystarczające do uwzględnienia skargi nadzwyczajnej. Istotne jest, aby doszło do rażącego naruszenia prawa.

W konsekwencji, pomimo stwierdzonego naruszenia przez Sąd Rejonowy w Ż. art. 123 § 1 pkt 1 k.c., art. 124 § 1 k.c. oraz art. 120 § 1 k.c., nie jest możliwe uwzględnienie skargi nadzwyczajnej na podstawie art. 89 § 1 pkt 2 u.SN, ponieważ naruszenie przepisów prawa nie nastąpiło w sposób rażący.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 91 § 1 u.SN oddalił skargę nadzwyczajną.